

EXPLOATAREA SĂRII ÎN ORAȘUL OCNA MUREȘ URMĂRILE ASUPRA MEDIULUI

*Prof. NICOLAE MAMARĂ
Școala cu cls. I-VIII „L. Blaga” Ocna Mureș*

Situat pe cursul mijlociu al râului Mureș, la contactul a două unități geomorfologice distincte, respectiv Podișul Târnavelor și Câmpia Transilvaniei, orașul Ocna Mureș a apărut ca așezare umană și s-a dezvoltat economic pe baza a trei resurse naturale: râul Mureș, zăcământ de sare și cel de bentonită, de unde și denumirea actuală. De altfel până prin anii '50 se numea Uioara.

Exploatarea principalei resurse ale subsolului, și anume sarea, a început din antichitate, când prin aceste locuri mășăluiau trupele romane, dar probabil și mai înainte, iar locul s-a numit „Salinae”. Ca fapt divers, dar nu în strânsă legătură cu aceste locuri, este și proveniența cuvântului salariu, prin faptul că fiecare soldat roman avea o „pungă” în care păstra sarea în timpul marșului, numită „salinarium – salarium”.

Apariția și evoluția localității actuale este strâns legată de exploatarea și utilizările industrială a sării, reflectat și prin denumirea care le-a avut în decursul timpului: „Orașul minerilor”, iar mai târziu „Orașul chimiștilor” denumiri ce reflectă evoluția economică.

În perioadele când extragerea sării se făcea în cantități mici, doar pentru consumul casnic, impactul asupra mediului natural a fost destul de mic, aproape insensibil. „Sâmburele” de sare este situat în perimetrul orașului și se află aproape de suprafață încât extragerea se făcea în așa numitele „gropi”, cum sunt vechile „mine, actualmente lacurile romane”.

Agresivitatea asupra mediului începe spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, când încep lucrările de exploatare modernă a zăcământului, la început tot în gropi de mai mare sau mai mică adâncime. Înființarea uzinelor „Solvay”, care foloseau în principal

sarea la fabricarea produselor clorosodice, duce la extinderea și identificarea exploatării zăcământului. În primii ani ai secolului al XIX-lea începe exploatarea în sistem minier, săpându-se puțuri verticale cu ramificații laterale prin galerii și „camere” de exploatare. După anul 1920 se introduce apă în mina „Josif”, pentru formarea saramurii care era colectată într-un bazin situat la orizontul – 170 m., după care era pompată în uzină, urmat mai târziu de alte bazine.

După anul 1950 începe exploatarea zăcământului cu ajutorul sondelor prin metoda salaductelor – prima pe plan mondial – prin care se asigură necesarul de saramură la fabricarea produselor clorosodice în mai multe sortimente, ocazie cu care se instalează „câmpul de sonde” din centrul orașului, iar vechile mine sunt abandonate. Pentru sarea bulgări a mai rămas o singură mină, unde la orizontul – 90 m., extragerea se făcea tot în sistemul „camerelor” de exploatare.

În una din aceste camere a fost amenajat un salon medical pentru tratarea unor afecțiuni respiratorii. În vechile mine abandonate apele fluviale și de infiltrație au continuat procesul de dizolvare, care până la urmă au provocat prăbușirea tavanelor de susținere, formându-se mai multe gropi cu adâncimi diferite, cu acumulări mari de apă. Ca și la Ocnele Mari, aceste prăbușiri au antrenat scufundarea unor străzi și clădiri, fără a face victime omenești.

Din cauza unor factori naturali coroborat cu unele erori tehnice, în anul 1978 peretele de protecție care despărțea aceste gropi – lacuri – de mina aflată în exploatare a cedat, ducând la inundarea acesteia, iar toate instalațiile și utilajele aflate în subteran au fost „înghițite” de apă.

din zona vestică a orașului. Creșterea nivelului apei în lacuri a dus la ridicarea nivelului apelor freatice care la rândul lor inundă pivnițele caselor. Umiditatea permanentă duce la formarea igrasiei, a mușgaiului pereților și căderea tencuielilor. Majoritatea grădinilor au devenit neproductive din cauza excesului de apă, iar unele încercări de remediere a situației rămân fără efect. La clădirile și străzile situate în zona I-a și a II-a de pericolitate au apărut numeroase fisuri care se tot extind, din care cauză s-a interzis amplasarea de noi construcții în aceste zone.

Un efect negativ asupra mediului îl au vaporii de saramură evacuați în aer în procesul de producție de la Întreprinderea „Salina”. Datorită greutatei specifice mai mare și a unor factori naturali, aceștia se propagă mai mult deasupra zonei de S-V a orașului, după care se depuneau pe suprafața terenului.

Precipitațiile căzute duc la formarea unei soluții sărate care se infiltrează în sol, fiind absorbită de rădăcinile plantelor, având ca urmare uscarea vegetației. Efectul negativ al acestora este resimțit destul de mult de către proprietarii de autovehicule și construcțiile din fier – conducte, garduri, porți, care ruginesc și se corodează foarte rapid.

O problemă destul de importantă a constituit-o și o constituie depozitarea rezidurilor solide și lichide rezultate în urma procesului de producție de la combinatul chimic. Dacă la începuturile acestea erau în cantități mici și erau împrăștiate pe câmp în jurul combinatului, odată cu creșterea și diversificarea produselor, depozitarea lor a devenit o problemă majoră. Începând cu anul 1958 au fost construite pe malul râului Mureș mai multe incinte de depozitare numite de localnici „bataluri”, pentru decantarea și epurarea mecanică a rezidurilor solide aflate în suspensie. Acestea, înaintea, ocupau o suprafață de peste 60 ha., suprafață care a fost scoasă din circuitul agricol. Deși în jurul lor au fost săpate șanțuri colectoare, cu timpul

acestea s-au comat, astfel încât apa ce se scurge din bataluri, „încărcată” cu sare, clor, amoniac, se infiltrează în terenurile din jurul lor.

Pe unul din bataluri s-a încercat reluarea producției agricole, care însă n-a dat rezultate, și experimentul a fost abandonat, în prezent devenind groapa de gunoi a orașului.

Localnicii numesc aceste zone „Marea Albă” dar mai exact ar putea fi denumite „Deșertul Alb”. O parte din rezidurile solide numite „șurai” sunt aruncate în lacurile din oraș care și acestea produc înălțarea nivelului apei din lacuri. În prezent se amenajează un alt lac pentru depozitarea reziduurilor la câțiva km. de oraș, pe valea unui pârâu din nordul localității Războieni.

La obținerea unor produse clorosodice se folosește și bentonita, o varietate de argilă de culoare albă. Acesta se găsește în cantități destul de mari în partea de sud a orașului și pentru exploatarea ei s-a deschis mina de bentonită, dar între timp a fost abandonată și trecută în conservare.

Până nu demult, cantități mari de apă încărcate cu diferite impurități lichide și solide, cum erau carbonatul de calciu și amoniacul, erau deversate în râul Mureș, producând poluarea apei cu urmări negative asupra vegetației și animalelor provocând asfixierea acestora.

În prezent aceste fenomene s-au diminuat ca urmare a restrângerii producției la combinatul chimic și încetarea activității întreprinderii „Salina”.

În cazul acestora s-a ajuns la un paradox, deși există destulă sare în oraș și în jurul lui, se exploatează în cantități mici doar pentru nevoile combinatului chimic prin noul „câmp de sonde” din dreapta Mureșului. Sarea pentru consum este adusă de la Cacica, este împachetată și apoi distribuită în rețea.

Cu toate că întreprinderile din oraș și-au redus mult producția și fenomenele negative asupra mediului sunt mai puțin vizibile, urmările degradării nu pot fi înlăturate foarte curând.